

ЮВІЛЕЇ

УДК 617.3(477)(092)Дєдух(045)

DOI: <http://dx.doi.org/10.15674/0030-598720231108-109>

Нінель Василівна Дєдух

У житті кожної людини є період, коли вона накопичує життєвий досвід, і є час, коли вона може вже ним поділитися. Життєвий досвід людини-науковця — це й вияв професіоналізму, й вага творчого доробку, що постає на основі осмислення обраних ним тем, проблем, ідей, міркування над якими й створює підґрунтя для здобування життєвого досвіду іншими.

Такою є постать нашої сучасниці Нінель Василівни Дєдух, яка цього року відзначає свій ювілей. Вона — талановита дослідниця, ім'я якої широко відоме у світі, видатний морфолог у галузі опорно-рухової системи, доктор біологічних наук, професор.

Ювілярка народилась у сім'ї військовослужбовця, а у 1961 році стала студенткою біологічного факультету Харківського державного університету, який закінчила у 1967 р. Доля звела її з молодим прогресивним ученим Шахбазовим Валерієм Гаєвичем, який став її першим учителем і визначив лінію життя — Нінель Василівна обрала шлях дослідника.

Науковий шлях від лаборанта до керівника лабораторії морфології сполучної тканини Нінель Василівна пройшла в інституті ім. проф. М. І. Ситенка, де вона працювала з 1964 року.

Під керівництвом д. м. н. Панкова Є. Я. та д. б. н. Шахбазова В. Г. у 1972 р. захистила кандидатську дисертацію «Вплив екзогенної РНК і високої температури на клітини саркоми М-1 і М-45».

У подальшому дослідження Н. В. Дєдух були спрямовані на поглиблене вивчення морфології складових опорно-рухової системи. Серед її наукових напрацювань слід зазначити вивчення особливостей регенерації кістки за умов норми та різних патологічних станів, а також визначення можливостей управління цим процесом шляхом впливу біологічно активних речовин. Базуючись на комплексних морфологічних дослідженнях, проведених під керівництвом ювілярки, уперше в Україні доведено біологічну сумісність із кістковою тканиною корундової кераміки; вивчено остеointегративні, остеокондуктивні властивості нових матеріалів на основі трикальційфосфату та гідроксилapatиту й розроблено рекомендації щодо застосування цих біоматеріалів для пластики дефектів кісток у різних ділянках скелета.

Діяльність Нінель Василівни Дєдух різнобічна. Можна багато говорити про неї як про науковця, організатора, вихователя молодих наукових кадрів і як про цілісну особистість. Завдяки цілеспрямованості професорки та її авторитету в широких колах світових науковців відбулося впровадження в наукові дослідження лабораторії методів поляризаційної мікроскопії для аналізу стану та топографії розташування макромолекул міжклітинного матриксу сполучної тканини, зокрема кісткової та хрящової.

У 1988 р. Н. В. Дєдух блискуче захистила докторську дисертацію «Морфологічні аспекти впливу гормонів на суглобовий хрящ в онтогенезі», а в 1994 р. їй присуджено наукове звання професора.

Серед напрямів її роботи в подальшому було визначення механізмів порушення ремоделювання кістки за умов остеопорозу, вивчення його патогенезу та факторів ризику, експериментально-морфологічне обґрунтування підходів до профілактики та лікування остеопорозу, дослідження

особливостей будови і регенерації кістки та хряща під впливом екзогенних й ендогенних чинників, пошук можливостей для оптимізації регенерації міжхребцевого диска. Значний внесок зроблено під її керівництвом в оцінювання властивостей матеріалів для виготовлення фіксувальних пристроїв, насамперед, для пацієнтів із порушеною структурою кістки. У результаті виконання досліджень експериментально обґрунтовані покриття на фіксатори для забезпечення стабільного остеосинтезу, з антибактерицидними й остеокондуктивними властивостями.

За вагомий науковий внесок у розвиток медичної науки Н. В. Дедух неодноразово відзначено почесними грамотами різного рівня. Невичерпна енергія, надзвичайна організованість, вражаюча працездатність, наполегливість у роботі, вимогливість до себе й інших, цілеспрямованість дали змогу Нінель Василівні досягти значних успіхів не лише в галузі експериментально-теоретичних розробок із проблем ортопедії та травматології, а й набути глибоких знань у суміжних дисциплінах,

розширити професійний, науковий і культурний кругозір і виховати плеяду гідних науковців. Під її керівництвом захищено 3 докторських і 10 кандидатських дисертацій. Її творча спадщина складає понад 420 наукових праць, у тому числі 11 монографій, 3 посібника, 23 патенти України.

Сьогодні Н. В. Дедух працює над фундаментальними й експериментальними дослідженнями в галузі ортопедії та травматології у відділі клінічної фізіології та патології опорно-рухового апарату ДУ «Інститут геронтології імені Д. Ф. Чеботарьова НАМН України». Вона не залишає без підтримки учнів і колег, допомагає порадою та дією й продовжує бути для них взірцем Ученого.

Нінель Василівна Дедух належить до вчених, для яких творча наснага і науковий пошук є постійним життєвим станом. Тож, побажаємо їй результативних наукових здобутків, нових сміливих творчих задумів і їхнього успішного здійснення. Хай невичерпною буде Ваша енергія, зичимо творчої наснаги, доброго здоров'я, натхнення, нових перемог в ім'я розбудови української науки.

ДУ «Інститут патології хребта та суглобів ім. проф. М. І. Ситенка НАМН України»

ДУ «Інститут геронтології ім. Д. Ф. Чеботарьова НАМН України»

ВГО «Українська асоціація ортопедів-травматологів»

Редакційна колегія журналу «Ортопедія, травматологія та протезування»